

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดประเภทหนึ่งของไทย สามารถส่งออกนำเงินตราเข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา คือประมาณปี 2536-2538 อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกได้เฟื่องฟูถึงจุดสูงสุด มีการขยายตัวของการส่งออกเป็นอย่างมาก สินค้าหลักของอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกคือ กุ้งแช่แข็ง อยู่ใน 10 อันดับแรกของสินค้าส่งออกของไทยในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อันดับและร้อยละของมูลค่าการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทย พ.ศ. 2534-2538

พ.ศ.	อันดับที่	มูลค่าการส่งออกรวม (ล้านบาท)	มูลค่าการส่งออก กุ้งแช่แข็ง (ล้านบาท)	ร้อยละของมูลค่ากุ้งแช่แข็งส่งออกเทียบกับมูลค่าส่งออกรวมของไทย
2534	5	725,630	26,680	3.7
2535	5	824,643	31,695	3.8
2536	4	935,862	37,841	4.0
2537	3	1,137,600	49,155	4.3
2538	7	1,406,311	50,302	3.6

ที่มา : กรมศุลกากร

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี พ.ศ. 2538 ที่ผ่านมา อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทยเริ่มประสบกับปัญหาหลายประการ อาทิเช่น ต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น การขาดแคลนวัตถุดิบอย่างรุนแรง โดยเกิดโรคระบาดในกุ้งกุลาดำ ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สำคัญของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับการแข่งขันจากประเทศผู้ผลิตอื่นๆ ซึ่งหลายประเทศมีความได้เปรียบประเทศไทยในด้านต้นทุนการผลิต กล่าวคือมีค่าจ้างแรงงานและวัตถุดิบที่มีราคาถูกกว่า ได้แก่ เวียดนาม อินเดีย อินโดนีเซีย

ตลอดจนการกีดกันทางการค้าจากประเทศผู้นำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ จากปัญหาต่างๆดังกล่าวข้างต้นทำให้อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทยเริ่มประสบกับความตกต่ำ บางบริษัทเริ่มมีผลประกอบการที่ตกต่ำลงและบางบริษัทถึงกับขาดทุน จากแต่เดิมซึ่งสามารถทำกำไรได้อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด (ผู้จัดการรายวัน 5 เมษายน 2539 : 17) การศึกษาที่มุ่งที่จะศึกษาภาวะของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทย และปัญหาต่าง ๆ ที่อุตสาหกรรมนี้กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทย

จำนวนธุรกิจที่ทำการส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งของไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 94 ราย โดยบางแห่งทำการส่งออกอาหารทะเลหลายชนิดร่วมกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนธุรกิจที่ทำการส่งออกอาหารทะเลแช่แข็ง

อาหารทะเลแช่แข็งส่งออก	จำนวน (ราย)
กุ้ง	21
ปลา	38
ปลาหมึก	19
กุ้ง และปลา	1
กุ้ง และปลาหมึก	5
กุ้ง ปลา และปลาหมึก	9
ปลาและปลาหมึก	1
รวม	94

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ในปัจจุบันมีผู้ผลิตอาหารทะเลแช่แข็งที่สำคัญจำนวน 15 บริษัท ดังนี้
(เอเชียัน ซีฟู้ดส์ บมจ., 2540 : 13)

1. บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)*
2. บริษัท ตรังผลิตภัณฑ์อาหารทะเล จำกัด (มหาชน)*
3. บริษัท ไทยยูเนียน โพรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)*
4. บริษัท ไทยแลนด์ฟิชเชอร์รี่โคลด์สตอเรจ จำกัด (มหาชน)*
5. บริษัท ประมงไทย จำกัด (มหาชน)*
6. บริษัท ปากพนังห้องเย็น จำกัด (มหาชน)*
7. บริษัท สุรพลซีฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)*
8. บริษัท ห้องเย็นโชติวัฒน์หาดใหญ่ จำกัด (มหาชน)*
9. บริษัท เอเชียัน ซีฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)*
10. บริษัท ซีฮอर्स จำกัด (มหาชน)*
11. บริษัท ไทยลักซ์ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)*
12. บริษัท สุรพล ซีฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)*
13. บริษัท ซีพี อินเตอร์เทรด จำกัด
14. บริษัท เอสทีซี ฟู้ดส์แพค จำกัด
15. บริษัท แองโกลสยาม จำกัด

* บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บริษัทอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 12 บริษัท แต่บริษัทที่มีรายได้ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50) มาจากการผลิตอาหารทะเลแช่แข็งส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ มีจำนวน 9 บริษัท ได้แก่

1. บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ตรังผลิตภัณฑ์อาหารทะเล จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท ไทยยูเนียน โพรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท ไทยแลนด์ฟิชเชอร์รี่โคลด์สตอเรจ จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท ประมงไทย จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท ปากพนักห้องเย็น จำกัด (มหาชน)
7. บริษัท สุรพลซีฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท ห้องเย็นโซติวัฒน์หาดใหญ่ จำกัด (มหาชน)
9. บริษัท เอเซีย ซีฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)

แต่ละบริษัทดำเนินธุรกิจผลิตอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกต่างกันไป
ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่แข็งหลักที่บริษัทจดทะเบียนผลิตเพื่อส่งออก

บริษัท	ผลิตภัณฑ์ที่ผลิต
ซีเฟรชอินดัสตรี (ไทยแลนด์)	กุ้งแช่แข็ง
ตรังผลิตภัณฑ์อาหารทะเล	กุ้ง ปลา และปลาหมึกแช่แข็ง
ไทยยูเนียนโพรเซ่น โปรดักส์	กุ้ง ปลาทูน่า และปลาแล่แช่แข็ง
ไทยแลนด์ฟิชเชอร์รี่โคลด์สตอเรจ	กุ้ง และปลาหมึกแช่แข็ง
ประมงไทย	กุ้ง ปลา และปลาหมึกแช่แข็ง
ปากพนักห้องเย็น	กุ้งแช่แข็ง
สุรพลซีฟู้ดส์	กุ้ง ปลา และปลาหมึกแช่แข็ง
ห้องเย็นโซติวัฒน์หาดใหญ่	กุ้ง ปลา และปลาหมึกแช่แข็ง
เอเซีย ซีฟู้ดส์	กุ้ง ปลา และปลาหมึกแช่แข็ง

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบถึงภาวะของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทย และปัญหาที่อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทยกำลังประสบอยู่ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง อาจใช้ในการในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการส่งเสริมธุรกิจ อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออกหรือผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก อาจใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาวะของอุตสาหกรรม และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

อาหารทะเลแช่แข็ง หมายถึง สัตว์น้ำทะเลที่ผ่านการแปรรูปโดยการแช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง

บริษัทอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งเพื่อการส่งออก หมายถึง บริษัทซึ่งประกอบกิจการ แปรรูปสัตว์น้ำทะเล ซึ่งได้แก่ กุ้ง ปลา และปลาหมึก ใดๆ หนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน โดยนำมาผ่านกระบวนการแช่เย็นหรือแช่เย็นจนแข็ง ผลิตรถยนต์ที่ผลิตขึ้นส่วนใหญ่หรือทั้งหมดถูกส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ